

הלכות גרושין פרק ד

א. אין כותבין את הגט אלא בדבר שרשומו עומד, כגון דיו וסקרה וקמוס וקלקנתוס וכיוצא בהן; אבל אם כתבו בדבר שאינו עומד, כגון משקין ומי פרות וכיוצא בהן אינו גט. כתבו באבר בשחור ובשיחור, כשר; ואין כותבין בהן, לכתחלה.

ב. כותבין במי עפצא לכתחלה, על גבי הנר והעור וכיוצא בהן. אבל לא על גבי מגלה עפוצה, מפני שאינו נפר; ואם כתב, אינו גט. וכן כל כיוצא בו.

ג. על הכל כותבין את הגט, אפלו על אסורי הנאה; וכותבין על דבר שיכול להזדיף והוא, שיתנו לה בעדי מסירה. פיצד: כותב על הנר המחוק, ועל הדפתרא, ועל החרס, ועל העליון, ועל ידו שלעבד, ועל קרן הפרה; ומוסר לה העבד והפרה או הנר המחוק וכיוצא בו, בפני עדים.

ד. היה הגט חקוק על ידו שלעבד בכתבת קעקע, והיה יוצא מתחת ידה, והיו העדים חקוקים על ידו הרי זו מגרשת, אף על פי שאין לה עדי מסירה: שהרי אין יכול להזדיף. אפלו היו מחזקין בעבד שהוא שלו, וגט חקוק על ידו, והוא יוצא מתחת ידה, והיא אומרת בעדים נמסר לי הרי זו ספק מגרשת: שמה מעצמו נכנס לה, שהגודרות אין להן חזקה.

ה. היה הגט חקוק על הטבלה, והעדים עליו, והוא יוצא מתחת ידה אף על פי שהן מחזקין בטבלה שהיא שלה, הרי זו מגרשת, שהאשה עצמה כותבת גטה, שאין קיום הגט אלא בחותמיו אם אין שם עדי מסירה.

ו. חקק הגט על הלוח, או על האבן, או על טס שלמתכת אם חפר ירכי האותיות, כשר: שזה כתב הוא הרי הוא אומר "כתובה בעט ברזל...". (ירמיהו יז, א), כלומר שהוא חופר. וכן אם חקק הירכות מאחורי הטס, עד שבלטו בפני הטס. אבל אם חפר תוך האות, עד שיראו הירכות גבוהות מפאן ומפאן, ככתב דיגרי הזהב אינו גט, שאין זה כתב. המקרע על העור תבנית כתב, או שרשם על העור תבנית כתב הרי זה כשר.

ז. כותבין את הגט בכל כתב, ובכל לשון. גט שכתוב בכתב מן הלשונויות, ועדיו חותמין בכתב אחר כשר: והוא, שיהיו מפירין לשון הכתב וכתבה. אחד מן העדים חתם בכתב, והעד השני בכתב לשון אחרת כשר; אבל אם היה מקצת הגט כתוב בלשון, ומקצתו בלשון אחרת פסול.

ח. כל לשון שיכתב בה הגט, צריך שיזהר הסופר בדברי הגט, שלא יהיה משמען שני ענינות, עד שנמצא הקורא אומר, שמה לכך וכך נתפון, שאין משמעו לשון גרושין, או שמה לענין זה נתפון שמשמעו לשון גרושין. אלא יהיו דברים שאין בהן ספק באותה הלשון אלא משמעו ענין אחד, שגרש ושלח פלוני לפלונית.

ט. וכן צריך שיהיה הכתב מבאר היטב באותו הכתב שיכתב, עד שידעו לקרותו הקטנים שמפירין אותו כתב, שאינן לא נבונים ולא סכלים בקטנים, אלא בינוניים; ולא יהיה כתב מעקם, ומבלבל שמה תדמה אות לאות, ונמצא הענין משתנה.

י. היה בו משמע שני ענינות, או שהיה בכתבו עקום או

בלבול עד שאפשר שיקרא ממנו ענין אחר הואיל ונקרא לענין הגרושין ויש בו משמע גרושין, הרי זה פסול.

יא. כבר נהגו ישראל כלם לכתב הגט בלשון ארמי, ובנסח זה, אף על פי שמתר לכתבו בכל לשון, לכתחלה.

יב. וזה הוא נסח הגט: בכך וכך בשבת כך וכך לירח פלוני בשנת כך וכך ליצירה או לשטרות למניינא די רגילנא לממני ביה במקום פלוני איך אנא פלוני בן פלוני דמקום פלוני וכל שום אחרן וחניכה דאית לי ולאבהתי ולאתריהון דאבהתי צביתי ברעות נפשי כיד לא אניסנא ופטריית ושבקית ותרוכית יתיכי ליכי אנתי פלונית בת פלוני דממתא פלונית וכל שום אחרן וחניכה דאית ליכי ולאבהתיכי ולאתריכי ולאתריהון דאבהתיכי די הוית אנתתי מקדמת דנא וכדו פטריית ושבקית ותרוכית יתיכי ליכי די תהויין רשאה ושלטאה בנפשיכי למהך להתנסבא לכל גבר די תצביין ואנש לא ימחה בידיכי מן שמי מן יומא דנן ולעלם והרי את מתרת לכל אדם ודן דיהוי ליכי מני ספר תרוכין וגט פטורין ואגרת שבוקין כדת משה וישראל.

יג. והעדים חותמים למטה, כמו שבארנו.

יד. כשיכתב הגט בלשון זה ובנסח זה: לא יכתב ודן ביוד שמא יקרא הקורא ודין, כלומר משפט יהיה ביני וביניך; ולא יכתב ואגרת ביוד שמא יקרא הקורא ואי גרת, כלומר אם זנת; ולא יכתב למהך ביוד שמא יקרא הקורא לי מהך, כלומר לי שחוק; ולא יכתב תהויין ותצביין בשתי יודין שמא יקרא הקורא תהוין ותצבין, כלומר שהוא מדבר עם שתי נשים, ונמצא שאינו מגרש לזו, אלא לשתיים אחרות.

טו. וכן יאריך ואו דוכדו שמא תדמה ליד, ויהיה משמעו וכדי, כלומר בתנאי זה אפטר אותיך; וכן יאריך ואו דתרוכין ושבוקין שמא תדמה ליד, ויהיה משמעו תריכין ושבוקין, כלומר שהוא אומר לה שהיא שבקה אותו וגרשה אותו. ועל דרך זו, צריך להזהר בכל לשון ובכל כתב שיכתב שלא יהיה בו כמשמע שני ענינות.

טז. הרי שכתב בנסח זה, ולא האריך ואוין אלו, או לא כתב היודין היתרות, או שכתב היודין שאמרנו שלא יכתבו הרי זה גט פסול. וכן כל פיוצא בזה, בכל לשון פסול.

יז. גט שמחק בו אות או תיבה, או שתלה בין השטין אם מטפס הגט, הרי זה כשר. ואם מן התרף, אינו גט; ואם החזיר ופרש בסוף הגט שאות פלונית תלויה או על מחק, אפלו מתרף הגט כשר, כשאר שטרות.

יח. וכן גט שנמצא קרוע שתי וערב, שהוא קרע שלבית דין הרי זה גט בטל, כשאר השטרות; אבל אם נקרע, ואינו קרע שלבית דין כשר. נמוק, או שהרקיב, או שנעשה ככברה כשר. נמחק או נטשטש, ובבואה שלו קימת אם יכול להקרות, כשר; ואם לאו, אינו גט.

יט. במה דברים אמורים, בשהיה הגט יוצא מתחת ידה בעדי חתימה, ואין שם עדי מסירה. אבל אם יש שם עדים שנמסר לה הגט בפניהם, והיה כשר הרי זה כשר: אף על פי שהיה

תָּרַף הַגֵּט עַל הַמַּחֲקָה, אוּ בֵּין הַשְּׁטִין, אוּ שְׁהִיָּה קְרוּעַ שְׁתֵּי וְעָרַב כְּשֶׁנִּתֵּן לָהּ בַּפְּנִיָּהּ.

כ. חֲמִשָּׁה שְׁכָתְבוּ גֵּט אֶחָד לְחִמֵּשׁ נְשׁוֹתֶיהֶן אִם כְּתוּבוֹהוּ בְּכָלֵל, כְּגוֹן שְׁכָתְבוּ בְּכָף בַּשַּׁבָּת גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִית וּפְלוֹנִי לְפְלוֹנִית, וְכָף אָמַר כָּל אֶחָד מֵהֶן לֹא שְׁתּוֹ, לִיכִי דִי תְהוּיִין, וְכָל טַפְס הַגֵּט, וּשְׁנֵי עֲדִים חֹתֵמִין מִלְמַטָּה הָרִי זֶה כָּשֵׁר, וַיִּנָּתֶן לְכָל אַחַת מֵהֶן בְּעֲדֵי מְסִירָה; וְאִם אֵין שָׁם עֲדֵי מְסִירָה כָּל שְׁתַּצָּא מִגְּלָה זֹה מִתַּחַת יָדָהּ, מִגְרָשֶׁת.

כא. אֲבָל אִם כָּתַב בְּכָף בַּשַּׁבָּת גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִית וְהַשְּׁלִים הַגֵּט, וְהִתְחִיל תַּחְתּוֹ גֵּט אַחֵר בְּאוֹתָהּ הַמְּגִלָּה, וְכָתַב וּבִיּוֹם זֶה אוּ בְּכָף בַּשַּׁבָּת גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִית וְהַשְּׁלִים הַגֵּט הַשֵּׁנִי, וְכֵן עַד שֶׁהַשְּׁלִים כָּל הַגְּטִין, וְהָעֲדִים מִלְמַטָּה אִם נִתְּנָה מִגְּלָה זֹה לְכָל אַחַת מֵהֶן בְּעֲדֵי מְסִירָה, הָרִי כָּלֵן מִגְרָשֶׁת. וְאִם אֵין שָׁם עֲדֵי מְסִירָה, וְהִיתָה מִגְּלָה זֹה יוֹצֵאָה מִתַּחַת יָד אַחַת מֵהֶן אִם הִיתָה זֹה שְׁגִטָּה בְּאַחֲרוֹנָה שֶׁהָעֲדִים נִקְרְאִין עִמּוֹ, הָרִי זֹה מִגְרָשֶׁת; וְאִם הִיתָה הַמְּגִלָּה יוֹצֵאָה מִתַּחַת יָד אַחַת מִן הָרֵאשׁוֹנוֹת, הָרִי זֹה סֶפֶק מִגְרָשֶׁת.

כב. כָּתַב אֲנִי פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי גֵּרֵשְׁנוּ נְשׁוֹתֵינוּ פְּלוֹנִית וּפְלוֹנִית וּפְלוֹנִית, וְהַשְּׁלִים הַגֵּט אַף עַל פִּי שְׁנַמְסֵר לְכָל אַחַת מֵהֶן בְּעֲדִים, אֵינוֹ גֵּט: שְׁאִין שְׁתֵּי נָשִׁים מִתְּגַרְשׁוֹת בְּגֵט אֶחָד שְׁנֵאמַר "וְכָתַב לָהּ" (דְּבָרִים כד, א; דְּבָרִים כד, ג), לֹא לָהּ וּלְחִבְרָתָהּ. חֲזֹר וּפְרָטֵן בְּתוֹךְ הַגֵּט, וְכָתַב פְּלוֹנִי גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִית וּפְלוֹנִי גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִית וּפְלוֹנִי גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִית וּפְלוֹנִי גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִית בְּזִמָּן פְּלוֹנִי הָרִי אֵלּוֹ כְּשָׁרִים.

כג. כָּתַב שְׁנֵי גְטִין, בְּשְׁנֵי דְפִין, בְּמִגְלָה אַחַת, זֶה בְּצַד זֶה אִם יֵשׁ שְׁנֵי עֲדִים נִקְרְאִים בְּסוֹף גֵּט זֶה, וּשְׁנֵי עֲדִים בְּסוֹף גֵּט זֶה הָרִי זֶה כָּשֵׁר; וְכָל שְׁתַּצָּא מִגְּלָה זֹה מִתַּחַת יָדָהּ, מִגְרָשֶׁת.

כד. הָיוּ שְׁנֵי עֲדִים בְּלִבָּד, בָּאִים מִתַּחַת גֵּט זֶה לְתַחַת גֵּט זֶה אִם יֵצֵא מִתַּחַת יָד אִשָּׁה שֶׁהָעֲדִים נִקְרְאִים עִם גִּטָּה הָרִי זֹה מִגְרָשֶׁת; וְאִם יֵצֵא מִתַּחַת יָד הַשְּׁנִיָּה שְׁאִין הָעֲדִים נִקְרְאִים עִמּוֹ אֵינוֹ גֵּט, עַד שְׁיִמְסֵר לָהּ בְּעֲדִים.

כה. כָּתַב שְׁנֵי גְטִין, בְּשְׁנֵי דְפִין, זֶה לְמַעַלָּה מִזֶּה, וְהָעֲדִים בֵּין שְׁנֵי הַגְּטִין, שְׁנַמְצָאוּ בְּסוֹף הָרֵאשׁוֹן וּלְמַעַלָּה מִן הַשֵּׁנִי אִם הָיָה יוֹצֵא מִתַּחַת יָד שֶׁהָעֲדִים נִקְרְאִין בְּסוֹף גִּטָּה, הָרִי זֹה מִגְרָשֶׁת. וְזֹה שֶׁהָעֲדִים נִקְרְאִין בְּרֵאשׁ גִּטָּה לְמַעַלָּה, אֵינָהּ מִגְרָשֶׁת: שֶׁהָעֲדִים שִׁחְתְּמוּ בְּרֵאשׁ הַדֶּף שֶׁלִּגֵּט, אוּ מִצְדּוֹ, אוּ מֵאַחֲרָיו אֵינוֹ גֵּט. וְאִם נִמְסֵר לָהּ בְּעֲדִים, כָּשֵׁר.

כו. הִקִּיף רֹאשׁ דֶּף זֶה לְרֹאשׁ דֶּף זֶה, וְהָעֲדִים בְּאִמְצָע, שְׁנַמְצָאוּ הָעֲדִים בְּרֵאשׁ שְׁנֵי הַגְּטִין שְׁנִיָּהֶם בְּטִלִּין; וְאִם נִמְסְרוּ לָהֶן בְּעֲדִים, שְׁנִיָּהֶם כְּשָׁרִים.

כז. שִׁיר מִקְצַת הַגֵּט, וְכָתְבוּ בְּדֶף הַשֵּׁנִי, וְהָעֲדִים מִלְמַטָּה, בְּסוֹף הַדֶּף הַשֵּׁנִי כָּשֵׁר: וְהוּא, שִׁיְהִיָּה נֶפֶר בְּמִגְלָה שְׁלֹא נִחְתְּכָה וְשֶׁלֶכֶךְ נִתְּכֹן הַסּוֹפֵר שִׁישְׁלִים בְּדֶף הַשֵּׁנִי. אֲבָל אִם אֵינוֹ נֶפֶר אַף עַל פִּי שְׁנַמְסֵר בְּעֲדִים, הָרִי זֹה סֶפֶק מִגְרָשֶׁת: שְׁמָא שְׁנֵי גְטִין הָיוּ, וְנִחְתְּךְ מִקְצַת זֶה מִסּוֹף הַדֶּף, וּמִקְצַת הַשֵּׁנִי מִרֹאשׁ הַדֶּף.

כח. הָרִי שְׁכָתַב אֶת הַגֵּט, וְאַחֵר שְׁגָמַר כָּתַב, שְׁאֵלּוֹ בְּשָׁלוֹם פְּלוֹנִי, אוּ שָׁלוֹם עָלֶיךָ פְּלוֹנִי רַעִי, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, וְחִתְּמוּ הָעֲדִים

מלמטה, והרי גט זה יוצא מתחת ידה הרי זו ספק מגרשת, שמה לא חתמו אלא על שאלת שלום; אבל אם כתב, ושאלו בשלום פלוני, או שלום עליך פלוני רעי, וכיוצא בזה, שהרי לזה דברים אלו על דברי הגט, ועל שניהם חתמו הרי זו מגרשת. ואם נמסר לה בעדים בין כך ובין כך, הרי זה גט כשר.

הלכות גרושין פרק ה

א. זה שנאמר בתורה "ונתן בידה" (דברים כד, א; דברים כד, ג) אין ענין הפתוב, אלא שגייע הגט לה: ואחד ידה, או חיקה, או חצרה, או שלוחה שעשת ידו בידה הכל אחד הוא. ואחת חצרה הקנויה לה, או חצרה המשכרת לה או השאולה לה הכל רשותה היא; ומשיגיע הגט לרשותה, נתגרשה.

ב. הזרק גט לאשתו לתוך חצרה אם היתה עומדת שם בצד רשותה, נתגרשה; ואם לאו, לא נתגרשה: עד שתעמד בצד חצרה, ואף על פי שהיא חצר שישתמר הגט בתוכה שחובה היא לה הגרושין, ואין חבין לאדם אלא בפניו.

ג. היתה עומדת בראש הגג שלה, והוא מלמטה בחצרו, וזרקו לה למעלה פיון שהגיע לאויר מחצות המעקה, או לפחות משלושה סמוך לגג נתגרשה, ובלבד שיהא יורד לנוח. אבל אם נמחק או נשרף קדם שגייע לה אף על פי שנמחק אחר שהגיע לאויר מחצות או אחר שהגיע לפחות משלושה סמוך לגג, כגון שנשבה הרוח והעלתו ונמחק או נשרף הואיל ואינו הולך לנוח, אינו גט ולא נתגרשה.

ד. היה הגג שלו, והוא מלמעלה בו, והיא מלמטה בחצר שלה, וזרק לה גטה פיון שיצא הגט ממחצות הגג והגיע למחצות מקומה שהיא עומדת בו, נתגרשה.

ה. זרקו לרשותה לתוך האש ונשרף, או לתוך המים ואבד אינו גט; אבל אם הגיע לרשותה, ואחר כך באה אש ושרפתו הרי זה גט. זרקו על גבי קנה או רמח הנעוצים ברשותה, אינו גט עד שינוח במקום המשתמר בו.

ו. שתי חצרות זו לפניו מזו, הפנימית שלה, והחיצונה שלו, וכותלי החיצונה גבוהות על הפנימית שלה פיון שזרק הגט לתוך אויר החיצונה, נתגרשה: שהפנימית בכותלי החיצונה משתמרת, מה שאין כאן בקפות.

ז. פיצד: שתי קפות זו לפניו מזו, הפנימית שלה, והחיצונה שלו, וזרק לה גטה לתוכן אפלו הגיע לאויר הפנימית, אינה מגרשת עד שינוח על צד הקפה הפנימית. במה דברים אמורים, בשהיתה מטה על צדה, ואין לה שולים. אבל אם יש לה שולים אפלו נח בקרקעיתה, אינה מגרשת: שכלי שלאשה ברשות הבעל אינו קונה לה הגט, אלא אם כן אינו מקפיד על מקומו.

ח. זרק לה גטה, והיא בתוך ביתו או בתוך חצרו אינה מתגרשת עד שגייע הגט לידה או לחיקה, או לכלי מן הכלים שלה שאין הבעל מקפיד על מקומו, כגון צלוחית או קפיפה קטנה וכיוצא בהן. וכן אם הגיע למטה שלה שהיא יושבת עליה, והיתה

גְבוּהָהָ עֲשֶׂרָה טַפָּחִים הָרִי זֶה מִגֶּרֶשֶׁת: שְׁהָרִי חִלְקָה רְשׁוּת לַעֲצָמָה, וְאֵין הַבַּעַל מִקְפִּיד עַל מְקוֹם כְּרָעֵי הַמָּטָה.

מ. הַשְּׂאִילָה הַבַּעַל מְקוֹם בַּחֲצֵרוֹ וְלֹא יַחֲדוֹ, וְזָרֵק לָהּ הֶגֶט וְהִגִּיעַ לְאַרְבַּע אַמּוֹת שָׁלָה שְׂהִיא עוֹמֶדֶת בְּהֵן הָרִי זֶה מִגֶּרֶשֶׁת. נִתְגַּלְגַּל וְנָפַל עַל גְּבִי קוֹרָה אוֹ סִלַּע רְחוֹק מִמֶּנָּה אִם הָיָה הַמְּקוֹם שְׁנָפַל עָלָיו, אֵין בּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת, וְאִינוּ גְבוּהָ עֲשֶׂרָה, וְאֵין לוֹ שֵׁם לִוִּי הָרִי זֶה לֹא חִלַּק רְשׁוּת לַעֲצָמוֹ, וְכֹאֵלּוּ הִיא וְהוּא בְּמְקוֹם אֶחָד. וְאִם יֵשׁ שֵׁם אֶחָד מְשֻׁלוּשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ חִלַּק רְשׁוּת לַעֲצָמוֹ, וּמְקוֹם אֶחָד הַשְּׂאִיל לָהּ, שְׁנֵי מְקוֹמוֹת לֹא הַשְּׂאִיל, וְאִינָה מִגֶּרֶשֶׁת עַד שְׁיָגִיעַ לָהּ הֶגֶט.

י. זָרֵק לָהּ גֶּטָה לְרְשׁוּתָהּ, וְעֵבֶר בְּתוֹךְ רְשׁוּתָהּ שְׂהִיא עוֹמֶדֶת בָּהּ, וְנָפַל חוּץ לְרְשׁוּתָהּ אָף עַל פִּי שְׁעָבֶר בְּפָחוֹת מְשֻׁלוּשָׁה סָמוּךְ לָאָרֶץ, אִינָה מִגֶּרֶשֶׁת: עַד שְׁיָנוּחַ בְּרְשׁוּתָהּ לְפִי שְׂאִינָה מִגֶּרֶשֶׁת מְשִׁיגִיעַ הֶגֶט לְאֹזִיר רְשׁוּתָהּ, אֵלֹא אִם בֵּין סוּפוֹ לְנוֹחַ בְּרְשׁוּתָהּ. הִיתָה עוֹמֶדֶת עַל גִּגָּה, וְזָרְקוּ לָהּ, וְנָפַל בְּגָג אַחֵר סָמוּךְ לוֹ אִם יָכוֹלָה לִפְשֹׁט יָדָהּ וּלְטָלוֹ, הָרִי זֶה מִגֶּרֶשֶׁת: אָף עַל פִּי שְׁדִּיּוּרִין חֲלוּקִין לְמַעַלָּה כְּשֵׁם שֶׁהֵן חֲלוּקִין לְמַטָּה, אֵין בְּנֵי אָדָם מִקְפִּידִין עַל מְקוֹם כְּפִיּוּצָא בָּזָה.

יא. הִיתָה יָדָהּ קֶטְפָּרֶס, וְזָרֵק הֶגֶט עַל יָדָהּ, וְנָפַל לָאָרֶץ אִם נָפַל לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שָׁלָה וְנָח, הָרִי זֶה מִגֶּרֶשֶׁת; נָפַל לְתוֹךְ הַיָּם אוֹ לְתוֹךְ הָאֵשׁ, אִינָה מִגֶּרֶשֶׁת וְהוּא שְׂהִיתָה עוֹמֶדֶת עַל גְּבִי הַמַּיִם אוֹ סָמוּךְ לָאֵשׁ, שְׁמַתְחִלַת נְפִילָתוֹ לְאִבּוּד הָיָה עוֹמֵד.

יב. זָרְקוּ לָהּ בְּרְשׁוּת הָרָבִים, אוֹ בְּרְשׁוּת שְׂאִינָה שְׁלֹשִׁיָּהֶם קָרוֹב לוֹ, אִינָה מִגֶּרֶשֶׁת; קָרוֹב לָהּ, הָרִי זֶה מִגֶּרֶשֶׁת. הָיָה הֶגֶט מִחֲצָה לְמִחֲצָה, וּמִמִּחֲצָה לְמִחֲצָה עַד שְׂהִיָּה קָרוֹב לָהּ הָרִי זֶה סָפֵק מִגֶּרֶשֶׁת; הָיָה קָרוֹב לָהּ, כְּדִי שְׁתַּשַּׁח וְתִטְלָנוּ הָרִי זֶה פָּסוּל, עַד שְׁיָגִיעַ גֶּט לַיָּדָהּ, וְאַחֵר כֶּךָ תִּנָּשֵׂא בּוֹ לְכַתְחֻלָּה.

יג. כִּיֵּצֵד הוּא קָרוֹב לוֹ: הָיָה הוּא יָכוֹל לְשָׁמְרוֹ, וְהִיא אִינָה יָכוֹלָה לְשָׁמְרוֹ זֶה הוּא קָרוֹב לוֹ; שְׁנֵיהֶם יָכוֹלִין לְשָׁמְרוֹ, אוֹ שְׁנֵיהֶם אֵין יָכוֹלִין לְשָׁמְרוֹ זֶה הוּא מִחֲצָה לְמִחֲצָה.

יד. כָּא הוּא תַּחֲלָה וְעָמַד, וְאַחֵר כֶּךָ עֲמָדָה הִיא כְּנִגְדּוֹ, וְזָרְקוּ לָהּ אִם הָיָה הֶגֶט בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שָׁלּוּ אִינָה מִגֶּרֶשֶׁת, אָף עַל פִּי שְׂאֵם תַּשַּׁח תִּטְלָנוּ. עֲמָדָה הִיא תַּחֲלָה, וְכָא הוּא וְעָמַד כְּנִגְדָּהּ, וְזָרְקוּ לָהּ אָף עַל פִּי שְׂהוּא מִחֲצָה לְמִחֲצָה, הוֹאִיל וְהוּא בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שָׁלָה, הָרִי זֶה פָּסוּל, עַד שְׁיָגִיעַ הֶגֶט לַיָּדָהּ.

טו. זָרֵק הֶגֶט לַיָּדָהּ, וְהָיָה קָשׁוּר בְּמִשְׁיחָה וּקְצַת הַמִּשְׁיחָה בִּידּוֹ אִם יָכוֹל לְנָתֵקוֹ וּלְהַבִּיאוֹ אֶצְלוֹ אִינָה מִגֶּרֶשֶׁת, עַד שְׁתַּפְּסֵק הַמִּשְׁיחָה; וְאִם אִינוּ יָכוֹל לְנָתֵקוֹ, הָרִי זֶה מִגֶּרֶשֶׁת.

טז. נָתַן אֶת הֶגֶט בְּיַד עֶבְדָּהּ, וְהוּא נֶעוֹר וְהִיא מְשַׁמְרָתוֹ אִם הָיָה כְּפוֹת הָרִי זֶה גֶט, וְכֹאֵלּוּ הִגִּיעַ לַחֲצָרָה שְׂהִיא עוֹמֶדֶת בְּצָדָה; וְאִם אִינוּ כְּפוֹת, אִינוּ גֶט. נָתַנוּ בְּיַד הָעֶבֶד, וְהוּא יֵשֵׁן וְהִיא מְשַׁמְרָתוֹ הָרִי זֶה פָּסוּל; וְאִם הָיָה כְּפוֹת, הָרִי זֶה מִגֶּרֶשֶׁת.

יז. כָּתַב גֶּט וְנָתַנוּ בְּיַד עֶבְדּוֹ, וְכָתַב לָהּ שְׁטָר מִתְּנָה עָלָיו כִּיּוֹן שְׁזָכַת בְּעֶבֶד זָכַת בְּגֶט וְנִתְגַּרְשָׁה, אִם הָיָה כְּפוֹת. וְאִם אִינוּ כְּפוֹת וְנֶעוֹר, קָנַת הָעֶבֶד; וְאִינָה מִגֶּרֶשֶׁת, עַד שְׁיָגִיעַ הֶגֶט לַיָּדָהּ. וְכֵן

אם נתן הגט בחצרו, ומכר לה החצר או נתנה לה כיון שקנת החצר בשטר או בכסף או בחזקה, נתגרשה.

הלכות גרושין פרק ו

א. השליח שעושה האשה לקבל לה גטה מיד בעלה, הוא הנקרא שליח קבלה; ומשיגיע הגט לידו, תתגרש כאלו הגיע לידה. וצריכה לעשותו, בפני עדים. וצריכה שני עדים שיעידו, שהגיע הגט ליד שלוחה; ואפלו הם הראשונים, או אחד מן הראשונים ואחר הרי זו עדות גמורה.

ב. במה דברים אמורים, בשאבד הגט או נקרע. אבל אם היה הגט יוצא מתחת ידי שליח הקבלה, אינו צריך עדים: בין שנמסר לו בעדים, בין שננתנו לו הבעל בינו לבינו יציאתו מתחת ידו, כיציאתו מתחת ידי האשה. ואף על פי כן לכתחלה לא יתן לו הגט אלא בעדי מסירה, כמו האשה עצמה.

ג. הבעל אינו יכול לעשות שליח לקבל גט לאשתו; אבל נותן הגט לשליח להוליד הגט לאשתו, וזה הוא הנקרא שליח הולכה. וכן האשה שולחת שליח להביא לה גטה מיד בעלה, וזה הוא הנקרא שליח הבאה. ואין שליח הולכה והבאה צריך עדים. ואין האשה מתגרשת בגט ששלח הבעל, או שהביא לה שליח הבאה, עד שיעגיע גט לידה. וכל מקום שנאמר בענין הגטין שליח סתם, הוא שליח הולכה או שליח הבאה.

ד. הכל פשרין לשליחות הגט, בין שליח קבלה בין שליח הולכה והבאה, חוץ מן החמשה הנכרי, והעבד, והחרש, והשוטה, והקטן; ואם קבל או הביא אחד מהן גט, אינו גט. אבל הנשים והקרובים, פשרים; ואפלו הפסולין מדברי סופרים בעברה, פשרין לשליחות. אבל הפסולין בעברה מדברי תורה, פסולין להבאת הגט; ואם הביאו, הרי זה פסול. במה דברים אמורים, בשנתקים הגט בחותמיו; אבל אם לא נסמך בו, אלא על דברי פסול מן התורה בעברה אינו גט.

ה. היה השליח קטן כשנתן לו הגט וגדול כשהביאו, חרש ונתפקח, שוטה ונשתפה, נכרי ונתגיר, עבד ונשתחרר הרי זה בטל; אבל אם נתן לו הגט והוא פקח ונתחרש וחזר ונתפקח, היה שפוי כשנתן לו ונשתטה וחזר ונשתפה כשהביאו ליד האשה הרי זה גט פשוט, מפני שתחלתו וסופו בדעת.

ו. האשה שעשת שליח בעדים ואמרה לו, טל לי גטי, יהא לי בידך הרי זה שליח קבלה, וכאלו אמרה לו התקבל לי גטי. ויש לאשה לעשות שליח קבלה, לקבל לה גטה מיד שלוחו שלבעלה. וקטנה אינה עושה שליח לקבלה, אף על פי שחצרה קונה לה גטה כגדולה מפני ששליח קבלה צריך עדים, ואין מעידין על הקטן שאינו בן דעת גמורה.

ז. האשה שעשת שליח קבלה, ואמר לו הבעל, אין רצוני שתקבל לה, אלא הרי זה גטה הולך אותו לה הרשות ביד הבעל, ונעשה זה שליח הולכה, לא שליח קבלה; אבל אם אמר לו, התקבל לה, או זכה לה, או הא לך לא עקר שליחות הקבלה.

אמר לו, הולך לה עקר שליחות הקבלה, ונעשה שליח הבעל;
וכן אם אמר לו, הולך ותן לה עקר שליחות הקבלה.

ח. שליח האשה שבא לטל גט מן הבעל, ואמר לו, שליח
קבלה אני, ואמר לו הבעל, הילך גט זה כמו שאמרה, פלומר
איני עוקר שליחותה, אלא בין שעשת אותו שליח קבלה או
שליח הולכה, הרי את כמה שאמרה, והביא את הגט, ואמרה
לו, לא שמתיך אלא שליח הבאה אפלו הגיע הגט לידה, אינה
מגרשת: שהרי עקר השליח שליחות שאמרה היא, ואמר
לבעל מעולם לא נעשיתי שליח הבאה לה.

ט. אמר השליח לבעל, שליח הבאה אני, ואמר לו הבעל,
הא לך כמה שאמרה, והביא את הגט, ואמרה לו, שליח קבלה
שמתיך כיון שהגיע הגט לידה, מגרשת: שהרי לא עקר
שליחות שאמרה, אלא גרע אותה, שהרי היא אומרת לקבלה,
והוא אומר לבעל להבאה בלבד.

י. הבעל ששלח גט לאשתו, בא שליח לתנו לה, לא נטלתו
אלא אמרה לו בפני עדים, יהיה לי גט זה פקדון אצלך, או
שאמרה לו, הרי את שליח לקבלו לי הרי זו מגרשת בספק, עד
שיגיע גט לידה; ומשיגיע גט לידה, תתגרש ודאי.

יא. שליח שהביא גט כשהוא נותנו לה, נותנו בפני שנים,
ואותן השנים צריכין לקרותו, ואחר כך ינתן לה בפניהם:
שדין השליח עם האשה, כדין הבעל עמה, שתחתיו הוא קם.

יב. לפיכך אם נתנו השליח לה, ולא קראוהו עדי מסירה,
ונטלתו וזרקתו לים הרי זו ספק מגרשת. עבר השליח ונתן
הגט בינו לביתה יטלנו ממנה, ויחזר ויתננו לה בפני שנים;
ואם מת, הואיל והגט יוצא מתחת ידה ומקיים בחותמו הרי
זה פשר.

יג. שליח שנטל את הגט, וקדם שיגיע ליד האשה, חזר הבעל
ואמר לו, גט ששלחתי עמך בטל, או שקדם ואמר לאשה, גט
ששלחתי לך בטל, או ששלח שליח אחר לבטלו, או שאמר
לאחרים, גט ששלחתי לאשתי בטל הרי זה בטל, ואף על פי
שהגיע לידה. וכל המבטל בפני אחרים, צריך לבטל בפני
שנים. ואם אחר שהגיע גט לידה, או ליד שליח קבלה אינו
יכול לבטלו; ואף על פי שחזר בתוך כדי דבור ובטלו, הואיל
ואחר שהגיע לידה או ליד שליח קבלה או לחצרה בטלו אינו
בטל, והרי זה גט פשר.

יד. היה מחזר ומבקש השליח כדי לבטלו, או שהיה מבקש
שנים שיבטלו בפניהם, ובין שהוא מחזר ורודף הגיע הגט
לידה, ואחר כך בטל אינו בטל, ואף על פי שהיה מחזר לבטלו
קדם שיגיע לידה.

טו. אמר לעשרה, כתבו גט ותנו לאשתי יכול לבטל זה שלא
בפני זה, ואפלו בפני שנים אחרים. שלח הגט ביד שנים, הרי
זה יכול לבטל זה שלא בפני זה; ואפלו היו עשרה, משבטלו
בפני אחד מהם, בטל הגט.

טז. וכן מי שאמר לשנים, גט שאני כותב לאשתי בטל הוא,
וכתב אחר כן גט, ונתנו לה בפני שנים אחרים הרי זה גט בטל;
וזו היא מסירת המודעה על הגט. וכן אם אמר להם, כל גט

שִׁיכְתָב לִי פְלוֹנִי בָטֹל, אוֹ כָּל גֹּט שֶׁאֲכַתֵּב בְּבֵית דִּינּוֹ שֶׁלְפִלוֹנִי
הָרִי הוּא בָטֹל, אוֹ כָּל גֹּט שֶׁאֲכַתֵּב מֵהַיּוֹם עַד עֶשְׂרִים שָׁנָה בָטֹל
הָרִי זֶה בָטֹל.

יז. וְכֵן אִם אָמַר לְשָׁנִים, כָּל גֹּט שֶׁאֲכַתֵּב לְפִלוֹנִית אֲשֶׁתִּי בָטֹל
הוּא, וְכָל דָּבָר שֶׁאֲבַטֵּל בּוֹ מוֹדָעָה זֹה, הָרִי הוּא בָטֹל, וְכַתֵּב אַחֵר
כֵּן גֹּט וּנְתָנוּ לָהּ אֵף עַל פִּי שֶׁבַטֵּל הַמוֹדָעָה קֹדֶם שִׁיכְתָב הַגֹּט
וַיִּתְּנוּ לָהּ, הָרִי הַגֹּט בָטֹל.

יח. אִם כֵּן, מִה תִּקְנֶת דְּבָר זֶה שִׁיאֲמָרוּ לוֹ הָעֵדִים קֹדֶם פְּתִיבַת
הַגֹּט, אָמַר בְּפָנָיו שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁמְסַרְתָּ שְׁגוֹרְמִין כְּשִׁיתְקִימוּ
אוֹתָן הַדְּבָרִים לְבַטֵּל גֹּט זֶה, הָרִי הֵן בָּטֵלִים, וְהוּא אוֹמֵר הֵן;
וְאַחֵר כֶּה, אוֹמֵר לָהֶם לְכַתֵּב וּלְחַתֵּם וּלְתֵּן לָהּ; וְלֹא יַנִּיחוּהוּ
לִילֵךְ עַד שִׁיָּגִיעַ גֹּט לְיָדָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצֵא וַיִּבְטֹלוּ. וְאִין הַמוֹסֵר
מוֹדָעָה וְלֹא הַמְבַטֵּל מוֹדָעָה צָרִיךְ קִנְיָן.

יט. הַשּׁוֹלַח גֹּט בְּיַד שְׁלִיחַ, וּבָטֹל הַגֹּט הָרִי זֶה חוֹזֵר וּמְגַרֵּשׁ בּוֹ
כְּשִׁירְצָה, שֶׁלֹּא בָטֹלוֹ מִתּוֹרַת גֹּט אֲלֹא מִתּוֹרַת שְׁלִיחוֹת. לְפִיכָךְ
אִם הָיָה הַגֹּט בְּיַד הַבֹּעֵל וּבָטֹלוֹ, כְּגוֹן שֶׁאָמַר גֹּט זֶה בָטֹל הוּא
אֵינוֹ מְגַרֵּשׁ בּוֹ לְעוֹלָם, וְהָרִי הוּא כַּחֲרָס; וְאִם גֵּרֵשׁ בּוֹ, אֵינָהּ
מְגַרֶּשֶׁת. וְכֵן אִם פָּרַשׁ בַּעֲת שֶׁבָטֹלוֹ, וְהוּא בְּיַד הַשְּׁלִיחַ וְאָמַר,
גֹּט שֶׁשְּׁלַחְתִּי הָרִי הוּא בָטֹל מִלְּהִיּוֹת גֹּט אֵינוֹ מְגַרֵּשׁ בּוֹ לְעוֹלָם.

כ. בְּאִיזָה לְשׁוֹנוֹת מְבַטֵּל הַגֹּט: אָמַר בָטֹל הוּא, אִי אֶפְשִׁי בּוֹ,
גֹּט זֶה לֹא יוֹעִיל, לֹא יַעֲזֹב, לֹא יִשְׁלַח, לֹא יִגְרֹשׁ, יֵהָא כַּחֲרָס,
יֵהָא חָרָס, הָרִי הוּא כַּחֲרָס אִם אָמַר אֶחָד מֵאלּוֹ, וּמִן הַדּוּמָה לָהֶן
הָרִי זֶה בָטֹלוֹ.

כא. אָבֵל אִם אָמַר גֹּט זֶה אֵינוֹ גֹּט, פָּסוּל הוּא, אֵינוֹ מוֹעִיל,
אֵינוֹ מִתִּיר, אֵינוֹ מְשַׁלַּח, אֵינוֹ מְגַרֵּשׁ, חָרָס הוּא לֹא אָמַר כְּלוּם:
שָׂאִין זֶה לְשׁוֹן מְבַטֵּל, אֲלֹא לְשׁוֹן מוֹדִיעַ אֲמַתַּת הַדְּבָר; וְהָרִי
הוֹדִיעַ לָנוּ דְּבָר שֶׁאֵינוֹ כֵּן כְּמִי שֶׁאָמַר עַל דְּבָר הָאָסוּר שֶׁהוּא
מִתֵּר, אוֹ עַל הַטָּמֵא שֶׁהוּא טָהוֹר. אָמַר גֹּט זֶה בָטֹל, שֶׁמְשַׁמְעוּ
פֶּעַל שְׁעֵבֶר, כְּגוֹן "חֲמַק עֵבֶר" (שִׁיר הַשִּׁירִים ה,ו) הָרִי זֶה סֶפֶק;
לְפִיכָךְ אִם נִתְגַּרְשָׁה בְּגֹט זֶה, הָרִי הִיא סֶפֶק מְגַרֶּשֶׁת.

כב. מִי שֶׁשְּׁלַח גֹּט לְאִשְׁתּוֹ, וּבָא הַשְּׁלִיחַ וְאָמַר לוֹ, לֹא מִצְאֲתִיָּהּ,
אוֹ לֹא רָצַת לִקַּח, וְאָמַר הַבֹּעֵל, בְּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב, אוֹ כִּיּוֹצֵא
בַּדְּבָרִים הָאֵלּוּ שֶׁמְשַׁמְעֵן שָׂאִין בַּדְּעָתוֹ לְגִרְשָׁהּ, שֶׁהָרִי הוּא שֹׁמַח
בְּעֵכּוֹב הַגֹּט לֹא בָטֹל הַגֹּט, אֲלֹא יִתֵּן וְתִהְיֶה מְגַרֶּשֶׁת, עַד שִׁיאֲמַר
לוֹ בִּפְרוּשׁ לֹא תִתֵּן, אוֹ יִבְטֹל בִּפְרוּשׁ.

כג. מִי שֶׁשְּׁלַח גֹּט לְאִשְׁתּוֹ, וְחָזֵר וּבָטֹלוֹ בְּפָנָיו שְׁנַיִם אַחֲרִים,
וְכֵן מִי שֶׁמְסֵר מוֹדָעָה עַל הַגֹּט מִכֵּין אוֹתוֹ מִכַּת מִרְדּוֹת, מִפְּנֵי
שְׁגוֹרָם לְהִיּוֹת מִמְּזוֹרִים: שֶׁהָרִי יִגִּיעַ גֹּט לְיָדָהּ וְתִנְשָׂא בּוֹ, וְאַחֵר
זִמָּן יֵצֵאוּ הָעֵדִים שֶׁבָטֹל בְּפָנֵיהֶם אוֹ שֶׁמְסֵר מוֹדָעָה בְּפָנֵיהֶם קֹדֶם
שִׁיכְתָב הַגֹּט; וְנִמְצָא הוֹלֵד מִמְּזֹר.

כד. שְׁלִיחַ שֶׁהֵבִיא גֹט, וּנְתָנוּ לְאִשָּׁה אֵין אוֹמְרִין שֶׁמָּא בָטֹלוֹ
הַבֹּעֵל, אֲלֹא נוֹתְנִין אוֹתוֹ לָהּ בְּחִזְקַת שֶׁהוּא כָּשֵׁר; וְתִנְשָׂא בּוֹ.
וְאִם נִמְצָא אַחֵר כֶּה שֶׁבָטֹלוֹ, תֵּצֵא וְהוֹלֵד מִמְּזֹר. וְכֵן הַפּוֹתֵב גֹּט
וּנְתָנוּ לְאִשְׁתּוֹ, אֵין אוֹמְרִין שֶׁמָּא מְסֵר מוֹדָעָה עַל גֹּט זֶה; אֲלֹא
הָרִי הוּא בְּחִזְקַת כְּשָׁרוֹת, וְתִנְשָׂא בּוֹ.

כה. וְכֵן הַמְּבִיא גֹט, וְהַנִּיחַ הַבֹּעֵל חוּלָה אוֹ שֶׁהָיָה זָקֵן נוֹתְנוֹ לָהּ

בְּחֻזְקַת שְׁהוּא קִיָּם. אָבֵל אִם הִנִּיחוּ גוֹסֵס, רַב גּוֹסְסִין לְמִיתָה; וְאִף עַל פִּי שְׁנֵתְנוּ לָהּ הָרִי זֶה סֶפֶק גְּרוּשִׁין, שְׁאִין גָּט לְאַחֵר מִיתָה. וְכֵן עִיר שֶׁהִקִּיפָה הַחִיל וְהִיא בְּמַצּוֹר, וְסָפִינָה הַמְטָרֶפֶת בֵּינֵם, וְהִיוּצָא לְדוֹן הָרִי אֵלּוּ בְּחֻזְקַת חַיִּים; וְאִם הָיָה גָּט אֶחָד מֵהֶן בְּיַד הַשְּׁלִיחַ נוֹתְנוּ לְאַשְׁתּוֹ, וְתִהְיֶה בְּחֻזְקַת מְגֵרֶשֶׁת.

כו. אָבֵל עִיר שֶׁכָּבְשָׁה הַגִּיס וְהִבְקָעָה, וְסָפִינָה שְׁאֵבְדָה בֵּינֵם, וְהִיוּצָא לְהֵרֵג מִבֵּית דִּין שְׁלִגוּיִים, וּמִי שֶׁגִּרְרָתוֹ חִיָּה, אוֹ שְׁטָפוֹ נָהָר, אוֹ נָפְלָה עָלָיו מִפֶּלֶת נוֹתְנִין עָלֶיהָן חֲמֹרֵי חַיִּים, וְחֲמֹרֵי מֵתִים. וְאִם הָיָה גָּט אֶחָד מֵהֶן בְּיַד הַשְּׁלִיחַ, אֵינּוּ נוֹתְנוּ לְאַשְׁתּוֹ; וְאִם נָתְנוּ לָהּ, הָרִי זֶה סֶפֶק מְגֵרֶשֶׁת. וְאִם נֹדַע שְׁמַת הַבַּעַל קֶדֶם שִׁיגִיעַ גָּט לִידָה, אֵינּוּ גָּט.

כז. הַבַּעַל שֶׁשָּׁלַח גָּט לְאַשְׁתּוֹ, הָרִי הוּא חַיֵּב בְּמִזְוֵנוֹתֶיהָ וּבְכָל תְּנָאֵי כְּתוּבָה, עַד שִׁיגִיעַ הַגָּט לִידָה, אוֹ לְיַד שְׁלִיחַ קְבָלָה.